

Justis- og beredskapsdepartementet
Lovavdelingen@jd.dep.no

Høringsuttalelse – rapport om nærmere angitte problemstillinger om inkassoloven

Vi viser til høringsbrev av 9.3.2020 hvor Justis- og beredskapsdepartementet sendte arbeidsgruppens rapport om nærmere angitte problemstillinger om inkassoloven på høring.

Som et innspill til arbeidet med problemstillingene knyttet til inkassoloven, ønsker Lånekassen med dette å orientere Justis- og beredskapsdepartementet om Lånekassens særskilte regulering av forhold knyttet til innkrevingen av utdanningslån.

1 Bakgrunn

Utdanningsstøtteleven § 8 tredje ledd, sier at låntaker kan belastes gebyr ved utsending av terminvarsel, samt gebyrer ved for sen betaling. Låntaker kan i tillegg belastes gebyrer og kostnader i forbindelse med innkreving av utdanningslån. Størrelsen på purregebyr er regulert i forskrift om tilbakebetaling av utdanningslån § 4-2.

Lånekassen er derfor ikke direkte berørt av de forslagene som arbeidsgruppen har kommet med. Grunnet størrelsene på gebyrene ved for sen betaling av utdanningslånet vil de foreslåtte endringene føre til et større gap mellom gebyrer som er ilagt med hjemmel i inkassoloven og gebyrene som ilegges med hjemmel i utdanningsstøtteleven.

2 Størrelse på gjeldende gebyr og begrepsbruk i Lånekassen

Innkrevingsprosessen i Lånekassen er hjemlet i egen forskrift med en annen begrepsbruk enn det som følger av inkassoforskriften. En direkte sammenligning er derfor vanskelig.

Ved den første purringen på en regning fra Lånekassen legges det til kr 280, se § 4-2 i forskrift om tilbakebetaling av utdanningslån. Tilsvarende gebyr etter gjeldende inkassoforskrift utgjør kr 70.

Ved andre purring legges det til et gebyr på kr 490. Denne purringen inneholder et varsel om oppsigelse, og kan sammenlignes med betalingsoppfordring, som i dagens inkassoforskrift beløper seg til kr 210.

Innkreving av utdanningslån er utkontraktert til Statens innkrevingsentral (SI). SI opptrer som innkrever av oppsagte utdanningslån, men kunder blir ikke belastet ekstra kostnader utover det

som måtte påløpe av direkte kostnader ved tvangsinnkrevingen. Når kravet blir oppsagt belastes også forsinkelsesrenter på hele kravet. Det kreves ikke erstatning etter maksimalsatsene for enkle eller tyngre saker.

3 Innkreivingsløpet i Lånekassen

Kunder som var ferdige med studiene på våren får lånet satt rentebærende 16. juni (dagen etter avsluttet utdanning/støtteperiode). Kundene har krav på en betalingsfri periode på inntil sju måneder, slik at første regning ikke forfaller til betaling før 15. februar. Ordinære renter løper i den betalingsfrie perioden, og enkelte velger derfor å starte tilbakebetalingen tidligere.

Slik ser et mulig innkreivingsløp for en kunde som misligholder den første regningen:

Februar:	Første regning forfaller 15. februar 18 kroner i varslingsgebyr dersom sendt på papir. 0 kroner i varslingsgebyr dersom sendt som efaktura eller avtalegiro.
Mars:	Mottar purring med forfall 15. mars 280 kroner i purregebyr for februar-terminen.
April:	Mottar «varsel om oppsigelse». Forfall 15. april. 490 kroner i purregebyr for februar-terminen.
Mai:	Mottar «vedtak om oppsigelse». Forfall 15. mai. 0 kroner i purregebyr for februar-terminen.

Dagen etter forfallet regnes lånet som oppsagt og overføres til SI.

- Hver enkelt regning følger denne varslingsprosessen. På det siste forfallet 15. mai har kunden fire regninger utestående som alle er fulgt opp på samme måte.
- På grunn av det samlede misligholdet (minst fire terminer), anses misligholdet som så vesentlig at hele lånet er å anse som misligholdt. Kravet går til oppsigelse og eventuell tvangsinnkreivning dersom frivillig nedbetalingsavtale ikke kommer i stand.
- Fra og med dagen etter første forfall løper det forsinkelsesrenter på de forfalte terminene som ikke er betalt.
- Fra og med dagen etter siste forfall, her 16. mai, løper det forsinkelsesrenter på hele lånet.

4 Rettighetsbaserte lån og gebyrets rolle

Utdanningslån gis uten kredittvurdering. Lånekassen har ikke hjemmel til å nekte støtte på grunn av kundens økonomiske situasjon, heller ikke om kunden har mange lån fra før eller betalingsanmerkninger.

Tildeling av utdanningslån skiller seg her vesentlig fra ordinære kreditter og andre lån hvor kredittgiver i langt større grad kan stille vilkår for kreditten som gis.

Kredittrisikoen i Lånekassen er derfor i utgangspunktet en helt annen enn det man finner i private banker. Det vil derfor i Lånekassen nødvendigvis bli høyere tap på utlån enn det man finner i private banker. I Lånekassen kan ikke slike tap dekkes inn i form av redusert avkastning/utbytte, men blir i praksis en regning som staten må dekke.

Størrelsen på gjeldende purregebyr er derfor ment å bidra til høy etterlevelse av betalingsplikten.

Gjeldende gebyrsatser i Lånekassens har vært på dagens nivå siden 2003. I 2014 ble det også innført forsinkelsesrenter i henhold til lov om forsinkelsesrenter. Før dette hadde Lånekassen kun et påslag på ordinære rente med ett prosentpoeng for kunder som fikk lånet oppsagt (overført til SI).

I 2019 utgjorde innbetalte purregebyr til Lånekassen omlag 106 millioner kroner.

5 Misligholdte utdanningslån Lånekassen

I 2010 hadde 31 400 kunder et oppsagt utdanningslån. I 2019 var dette antallet redusert til 24 400 kunder.

I samme periode har antallet tilbakebetalere økt fra 548 000 til 719 000.

Høy andel elektronisk varsling, månedlige regninger og muligheten til å utsette betalingen 36 ganger i løpet av nedbetalingstiden er noe av bakgrunnen for at andelen mislighold er lav.

6 Oppsummering

Arbeidsgruppens rapport vil potensielt få store konsekvenser for reguleringen av innkrevingen, men berører ikke direkte Lånekassens regulering. Som nevnt vil de foreslåtte endringene føre til økt ulikhet i størrelsen på gebyrene, avhengig av om disse reguleres med hjemmel i inkassoloven eller i utdanningsstøtteloven.

Vennlig hilsen

Kristine Eilertsen
Avdelingsdirektør for utviklingsavdelingen